

Nr. 12
25. septbr. 1964

Mergel-års mødet

Dødsfald

Monumentalt
skovhistorisk
værk

85. Arg.
Oplag: 18.600

HED ELSKABETS TIDSSKRIFT

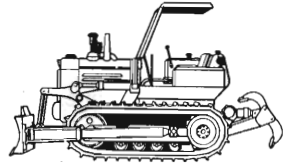
HANOMAG

**STÆRK
OG
LEVENDE**

HANOMAG K5E, 50 HK er den ideelle larvebaandsdozer til planeringsarbejde paa mellemstore arbejdspladser og til den endelige afpuksning. Trækraften er i 1. gear mere end 5.400 kg. Denne enorme ydeevne skyldes i alt væsentligt det gunstige forhold mellem motorydelse, arbejds-hastighed og egenvægt.

Samme maskine leveres ogsaa med læssemaskine. HANOMAG-programmet omfatter dozere og læssemaski-ner paa larvebaand eller gummihjul fra 38 HK til 165 HK.

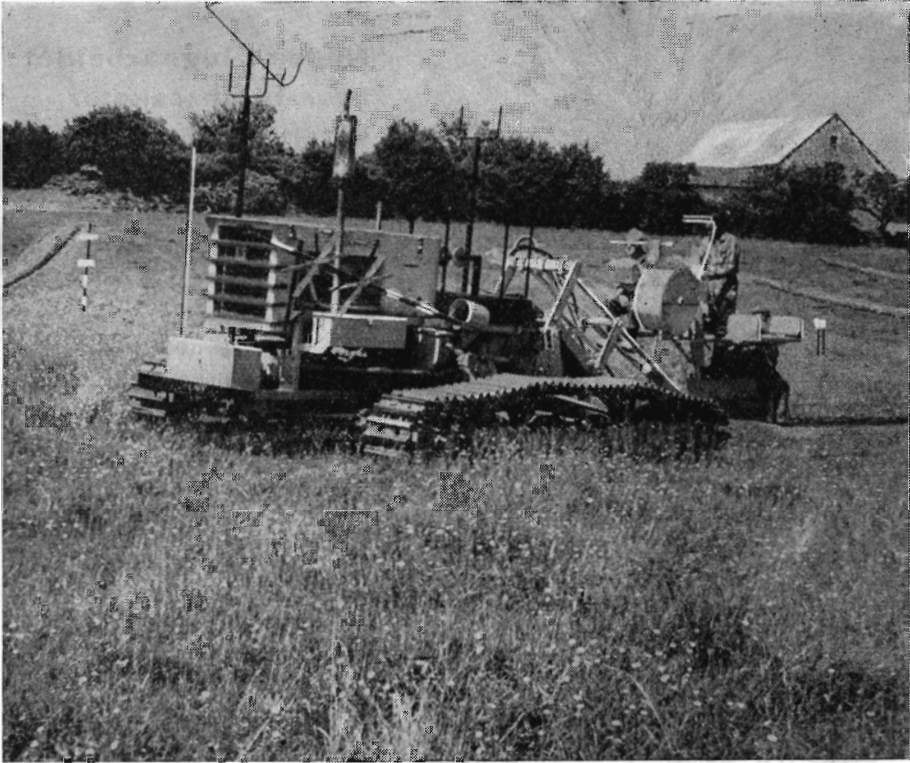
De faar mere for pengene med en
HANOMAG FRA PEDERSHAAB

**PEDERSHAAB
MASKINFABRIK A/S**

BRØNDERSLEV, tlf. (0881) 450- AALBORG, tlf. (081) 274 55- AARHUS, tlf. (061) 314 00- KØBENHAVN, Herlev, tlf. (01) 94 70 66

»A. H. S. - HOLLANDDRAIN«

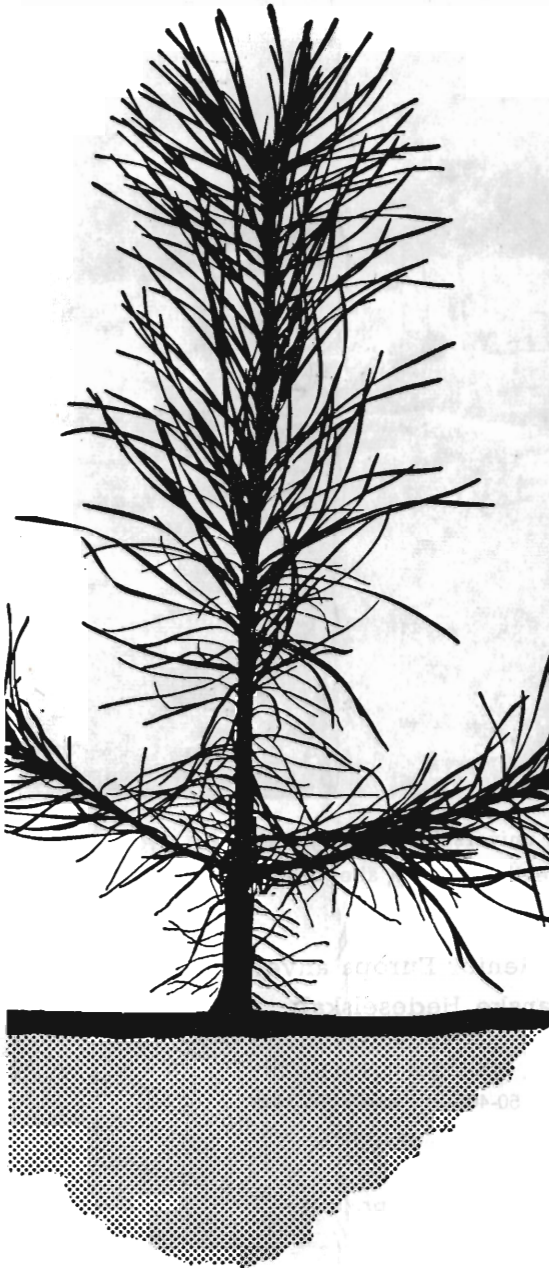
Hurtigste og mest universelle dræningsmaskine
anvendelig og effektiv i næsten alle jordformer

Efter at være afprøvet i og udenfor Europa anvendes den nu også
af Det danske Hedeselskab

Arbejdsydelse : 50-400 m/t nedlagte rør
Tryk på jorden : 200 gram pr. cm²
Fald-fejlgrænse : 0,001
Kørehastighed : indtil 5 km pr. t.
Arbejdsstyrke : 2 mand

Nærmere oplysninger hos:

A. H. Steenbergen N.V - Klaaswaal - Holland

**Nedsæt lugearbejdet
i forstplanteskoler -
sprøjt med
Shell Weedkiller W
i frø og prikledede**

Før kulturfrøets fremspiring kan Shell Weedkiller W benyttes i alle skovfrøkulturer. Der anvendes 5-10 l præparat pr. 100 m².

Efter fremspiring tåler kulturer som skovfyr, sitka, tsuga og rødgran stadigvæk sprøjtning med Shell Weedkiller W - samme kulturer tåler også sprøjtning i prikledede. Sprøjtningen skal udføres inden frøhætten afkastes, eller når skuddene er forveddet. Ved sprøjtning efter fremspiring bruges 1-2 liter pr. 100 m². Senere på sommeren og hen på efteråret kan dosis forhøjes

Få nærmere oplysninger - tal med Deres forhandler eller ring eller skriv til Shell. Vore konsulenter og vort omfattende brochuremateriale står frit til Deres disposition. (Forlang brochure)

109a/64

SHELL KEMIKALIER

A/S Dansk Shell
Kemikalieafd.
Kampmannsgade 2
København V
Telf. Mi. 5340

HD udgave

RIMAS

„Gold Digger“

Nu i

grøftegraver type 200 H

... med en hel skovfuld af fordele

Ringsted Jernstøberi & Maskinfabrik a/s - Telf.: (03615) 1848

Salgsinspektører: Ing. H. Klausbo, Hornslet, tlf. 345
Gregers Nielsen Tlf. Ringsted 1592

Gottlieb Larsen, Tlf. Haderslev 2 5071
E. Lehn, Tlf. Glumsø 386

PETERSEN & PEDERSEN

VIBORG

Telefon 195 og 1325

Alt i elektricitet

FRØCONTORET

KOLDING

Telf. 4344

FRØAVL
FRØHANDEL

Røde drønerør

D. S. nr. 403, syrefast kvalitet

Fredenshøj Teglværk

Aabenraa Telefon (046) 22127

Skive Cementstøberi

Knud Østergaard
Telefon (0751) 921

NORMRØR
med garantimærket
Imprægnering Brøndrør

Hulkjøerhus Planteskole

Rødkjærsbro
Telefon Ans (0681) 25

*Planter til
skov, læhegn og have*

A/S Skive Grundlagt 1896
Markfrøkontor
Telefon Skive (0751) 91
FRØAVL FRØHANDEL

LANDSUDSTILLINGEN

1.-11. OKTOBER

*Byggeri - Maskiner
Staldinventar*

9 monterede demonstrationsgårde

Specialudstillingen
„HUS OG HJEM“

HERNING-HALLERNE

AALBORG

AKVAVIT.

HERNING MOTORCOMPAGNI

AUTORISERET

FORHANDLER

Telefon 642 - 643 - 649

AUTOMOBILER og TRAKTORER

Afdeling i Brande: Telefon 042 — Afdeling i Silkeborg: Telefon 3053

Skovfogeduddannelsen

Eksamen afholdes i tiden 5.—15. oktober 1964. Der eksamineres de første 3 dage i skovbrugslære og arbejdslære i skoven samt udvisning på Holsteinborg Skovdistrikt. I de resterende fag foregår eksamen på Skovskolen, Plan-teavlsstationen og nærliggende skove. Under opholdet på Holsteinborg kan censorer og lærere træffes på Pension Musse, Bisserup pr. Rude. Telf. Rude 22.

Københavns Plantageselskab

afholder ordinær generalforsamling onsdag den 30. september 1964 kl. 16 i Københavns Handelsstands Klub's lokaler »Tietgensalon«, Vester Farimagsgade 17A, Kbhvn. (indgang gennem restaurationen). Dagsorden ifølge vedtægternes § 6.

Bestyrelsen.

Carlo MORTENSENs
Bogtrykkeri

TELEFON 355 . VIBORG

Skovtjære 0.433

Musetjære

Stødbrinol

Arbinol og Spangol

Rygsprøjter og Motor-
sprøjter

Diana Skovtjære

Orehoved . Telf. 96* & 119

SKANDIA KALK ^{A/S}

Kontor: Gug, tlf. Sdr. Tranders 147 (081-39600)

Jordbrugskalk fra værkerne i

Batum

Ferslev

Gug

Kaas

Visse

ERIK EMBORG

H. THEUT ^{A/S}

Hedeselskabets Tidsskrift

Nr. 12

25. septbr. 1964

85. årg.

udgår 16 gange årligt og sendes til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 70 øre pr. mm. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr. Redaktør: H a r. S k o d s b ø j. Redaktionsudvalg: Afdelingschef, skovrider B. Steenstrup (formand), afdelingschef N. Venov og distriktsbestyrer J. Alsted. Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg.

Indhold: Mergel-årsmødet. — Dødsfald (Forstassistent Simon Mikkelsen Bach). — Monumentalt skovhistorisk værk.

Forsiden: Annonce: SANYL PLASTDRÆNRØR — fra firmaet Skandinavisk Akryl Industri, Viby, Sjælland — under afskibning fra Københavns havn.

Mergel-årsmødet

Det årlige, store møde om mergling og kalkning var den 11. juli henlagt til Jelling. Mellem 300 og 400 repræsentanter for mergel- og kalkselskaber fra hele landet havde givet møde, så den indledende frokost måtte fordeles på kroen og hotellet.

Formanden for De danske Mergelselskaber, grdr. S. E g e b j e r g T h ø g e r s e n, Trust, bød velkommen og gav straks ordet til formanden for det lokale mergelselskab, proprietær H a u g e M o l s, som udtrykte sin glæde over at se så mange samlet i Jelling. I en lille redegørelse fortalte han om den historiske egn.

Grdr. T r i e r H ø j valgte til ordstyrer og S. E g e b j e r g T h ø g e r s e n mindedes med tak de to afdøde æresmedlemmer, Søren Jensen, Lundtofte, og A. P. Frederiksen, Boulstrup. Søren Jensen var med i mergelarbejdet, fra Lundtofte-selskabet startedes i 1921, blev medlem af sammenslutningens bestyrelse i 1926 og var dennes formand 1952—1958.

A. P. Frederiksen, der blev 87 år gammel, blev formand for Hads Herreds Mergelselskab i 1925 og kort efter indvalgt i mergelselskabernes bestyrelse, hvis næstformand han var til 1943. Sammen med Martin Sørensen udrettede han et betydeligt arbejde for Mergelloven af 1929.

Vi bør ære de to mænds minde. I tilslutning til mindeordene rejste hele forsamlingen sig.

Formandens beretning

1962 var det første år efter indførelsen af de nye kalkregler, og vi måtte da desværre konstatere, at udkørselen af kalk var gået meget tilbage. Det mente vi skyldes, dels den våde sommer, dels kalkværkernes manglende kapacitet og lagerplads. Men når jeg nu skal aflægge beretning for året 1963, er forholdet ikke stort bedre, idet der i 1962 blev udkørt 435.000 t og 1963 490.000 t. Sammenlignet med de sidste år under de gamle regler er der tale om en betydelig tilbagegang, idet vi forud var oppe på 610.000 t.

Det gode vejr i vinter for mergel og kalkarbejde gav en voldsom efterspørgsel, og lagrene blev snart tømt, så der ikke var noget til forårsleveringen. Det er en kedelig situation såvel for kalkværkerne, som for den, der har brug for kalken, at der ikke er noget at få, når man har mest brug for det, og vejret er godt.

Da der blev forhandlet om indførelse af de nye regler, henstillede vor forening sammen med Hedeselskabet, at der blev en overgangstid, hvor der var mulighed for at bruge en lidt grovere mellemvare, men det kunne ikke lade sig gøre. Udviklingen har dog vist, at vi havde ret dengang. Det er bedre, at få en lidt grovere kalk end slet ingen kalk. I de to år, reglerne har været gældende, er der kørt 100—150.000 t for lidt ud, og det er meget beklageligt. Det er så meget mere beklageligt, når vi ser, at af de udtagne jordprøver viser 65 % kalktrang år efter år.

De nye regler er kommet for at blive, og vi må herfra så kraftigt, som det er os muligt, henstille til vore dygtige kalkproducenter at indrette sig efter forholdene, som de nu en gang er. Vi henstiller til dem at gøre deres produktionsapparat effektivt og leveringsdygtigt hele året rundt i de kvaliteter, der er brug for.

Jeg har indtryk af, at en stor del af den udkørte kalk og mergel er leveret spredt på marken. Det er også nødvendigt og rigtigt, eftersom arbejdskraften i landbruget bliver mindre for hvert år, der går. Vi må inden for landbruget indstille os på mere mekanisering. For mergel- og kalkspredningens vedkommende er det nok mest praktisk at lade maskinstationerne overtage arbejdet og så betale den pris, det koster.

Vi må desværre også konstatere tilbagegang i medlemstal, idet mange mergelselskaber afvikler og der kommer ikke nye til i samme forhold. Årsagerne hertil er flere. Ser vi en 20—30 år tilbage, blev langt den overvejende del af mergel og kalk udkørt gennem mergelselskaberne, og ser vi på statistikken i dag, er det kun omkring 20 %, der udkøres gennem selskaberne. Men det er jo ikke det afgørende, hvem der leverer kalken eller mergelen, enten det er selskaberne, private eller landbo- og husmandsforeningerne. Hovedsagen er, at

det kommer ud, selskabernes betydning ligger i, at de altid har haft en prisregulerende virkning, og hvor der er et selskab, kommer næsten hele egnen med, og i disse kreditstrammende tider løses penge-spørgsmålene på en god måde gennem et mergel- eller kalkselskab.

Ved den mere rationelle dyrkning af jorden og den stadig udvidede brug af flydende ammoniak bliver forbruget af kalk stadig større.

Når der ikke oprettes så mange selskaber nu, skyldes det vel i nogen grad dels, at tilskuddet til mergel- og kalktransport fra staten ophørte i 1957, men også det, at de store grundkalkninger de fleste steder er i orden og vedligeholdelsen ved at kalke et skifte om året ikke er så stor en udgift, at det er nødvendigt at søge kredit gennem et selskab.

Med hensyn til at få fragttilskud igen efter den gamle ordning er der ikke store muligheder for øjeblikket. Sidst vi søgte om det, fik vi det svar, at det var sendt til den store landbokommission og ville blive behandlet sammen med andre af landbrugets forhold.

Angående lånene i Nationalbanken med Statens garanti, fik vi i vinter meddelelse om, at det beløb på 65 millioner, som var bevilget dertil, var opbrugt. Vi søgte så om yderligere 5 millioner kr., hvilket også blev bevilget, så vi nu kan låne op til 70 millioner kr. Nationalbanken har fra juni forhøjet renten med 1 %, så der nu skal betales 7 %.

Vi har også i år været i stand til at yde tilskud til landbo- og husmandsforeningers kalkforsøg. For øjeblikket er forsøgsfonden ret godt stillet økonomisk, idet de mange selskaber, som ophører, som regel har et overskud, hvoraf de betænker os med et tilskud.

Den faglige beretning

Konsulent S. P. Sørensen fortsatte derefter med en kort orientering om Jellingegnen, der gennem mange år har fået sin væsentligste forsyning af kalk i form af mosekalk og kildekalk fra lejer i lavningerne langs med vandløbene. De betydeligste forekomster fandtes syd for Jelling by ved Faarup Sø og langs med åen, der løber fra Faarup Sø og øst på gennem Grejsdalen til Vejle fjord. Det er få steder i landet, der findes så mange kilder, som her. Vandet er kulsyreholdig og kalkholdig, og kalken udfældes som kildekalk eller mosekalk. Gennem århundreder er der aflejret lag på indtil 4—5 meters tykkelse, som er fortrinlig egnet som kalkningsmiddel.

Jelling og omegns mergelselskab med proprietær Hauge Mols som formand har alene udkørt ca. 82.000 m³ kildekalk inden for sit området fra 1948 til 1952. Lejerne er dog nu ved at være udtømt.

Området her og mod nord forsynes nu af Horsens Vestbaners Mergelselskab fra Søvind og mod syd har vi Jerlev Mergelselskab. Det er ellers ret småt med god mergel omkring Jelling, derfor er det efterhånden mange, som anvender jordbrugskalk.

Mergelarbejdet har ikke været begunstiget af vejret i 1963. Det regnede for meget i høsten, og det giver man skylden for, at produktion og udkørsel af såvel mergel som kalk er blevet for lille, til trods for en god efterspørgsel.

Selve mergeludkørselen bør lægges sådan til rette, at den kan udføres om sommeren i den tørreste tid. Det er både aftagerne og leverandørerne bedst tjent med. Det spiller ingen rolle at hegne et lille hjørne fra, hvor der kan ligge en stak mergel.

De, der har mulighed for at opbevare kalk under tag, kan spare 2—3 kr. t ved at tage kalken hjem om sommeren og så gemme den til passende lejlighed efterår eller vinter. Men der er vel ikke mange, som kan afse plads til det. Man kan også lægge kalk ude, men så skal dyngen lægges på plastik og dækkes med plastik, at der ikke kan komme fugtighed til.

Inden for kalkproduktionen er der ved at ske store ting til sikring af produktionen. Der arbejdes med installering af tørreovn ved 4 store værker. De regner med fra efteråret at kunne lave de sorteringer kalk, der er brug for, uanset vejret. Samtidig er der sket en stor udvidelse af lagerpladsen.

Der er grund til at regne med, at det i løbet af et år eller to vil blive sådan, at efterspørgselen vil kunne dækkes nogenlunde også i i de kritiske perioder. Samtidig bliver kvaliteten forhåbentlig noget bedre og mere ensartet. Det kan ikke skjules, at der i de sidste par år er leveret en del kalk, som ikke var i overensstemmelse med de nye regler. Når kalken er for våd, kan den ikke findeles tilstrækkelig og kan heller ikke spredes godt nok.

Det er dog mit indtryk, at de fleste værker har gjort sig hæderlige anstrengelser for at fremstille kalken, som den skal være.

Købere af jordbrugskalk bør være klar over de vigtigste bestemmelser og kan forlange garanti for kalkindholdet i varen og fordelingen.

H a r p e t j o r d b r u g s k a l k må ikke indeholde partikler over 20 mm.

K n u s t j o r d b r u g s k a l k må ikke indeholde partikler over 10 mm.

F i n d e l t j o r d b r u g s k a l k må ikke indeholde partikler over 5 mm.

Disse tre sorteringer skal alle være sådan findelt, at 40 % kan passere en sigte med 1 mm runde huller.

Atkinson's

KALK- & KUNSTGØDNINGSSPREDER

SPREDALL MK V

TIL ALLE MATERIALER SOM:

**KALK - KUNSTGØDNING - SALT -
SLAGGER - GRUS - KRIDT - GIPS etc.
I TØR, VAD ELLER KLUMPET STAND**

LASTEEVNE: 2 tons - ca. 2 m³
SPREDEBREDDE: Fra 6,1 til 8-9 meter
KAPACITET: Fra 50 kilo til 9880 kilo pr. ha.

Forlang brochure og pris!

LINDINGER TRADING CO. A/S

RØDOVREVEJ 239

KØBENHAVN, VANLØSE

TELEFON (01) 70 34 56

AARHUUS PRIVATBANK

Stiftet 1871 ÅRHUS KØBENHAVN

Kjellerup Betonvarefabrik ved J. T. Birk

Telefon Kjellerup 45 · Efter kl. 17: Telefon Rødkjærsbro 14

Fører kun \triangle mærkede varer

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres. Forlang tilbud

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk

ved C. M. Christiansen, Århus.

Telefon: Ellidshøj 4 og Aarhus 2 73 12

Fabrikation af
jordbrugskalk og
foderkridtmel

Rødkjærsbro Cementvarefabrik v J. T. Birk

Telefon Rødkjærsbro 14
FORLANG TILBUD

Fører kun \triangle mærkede varer

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres på lager.

Omhyggeligt behandlede skovplanter

Danplanex

Planteskoler A/S · Rødøkro · Tlf. (046) 62933*

i værdifulde provenienser

Elementbroer - Jernbetonspunsplanker

Specielle emner efter opgave

Alt i betonvarer efter D. S. 400

Ringkøbing Cementvarefabrik · Tlf. 601 - 602

N. Skytte

Videbæk Cementvarefabrik · Tlf. 214

Betonvarer og Iso-dæk
Lecablokke og -mursten
Mørtel, sten og grus

A/S MARIUS ØDUM

Randers, telefon (064) 20400

Betonvarer

efter Ingeniørforeningens normer

Bjerringbro Cementvare- fabrik

ved Th. Petersen

Telefon (076 1) Bjerringbro 111

Alle \triangle mærkede rør
impregnerede og
uimpregnerede

Stort lager

Altid leveringsdygtig

Hammerum Herreds Spare- og Laanekasse

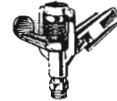
Telf Herning (071 1) 3733 (fl lin.)

Kontortid:

Mandag-Torsdag 10-12,30 og 14-17

Fredag tillige 18,30-19,30

Lørdag 10-12,30

Markvands- dingsanlæg

fra Gudenås Fabriker, Silkeborg, Virklund
Brochure og prislister sendes gerne

Aktieselskabet
L. HAMMERICH & CO.
Specialforretning i bygningsartikler
Grundlagt 1854 · Tlf. 2 71 55 (3 lin.)
Århus

ALT I CEMENT VARER

Vi kan levere rør i alle størrelser efter ingeniørnormer. Højt leverings- og kvalitetsniveau.

ÅLREBERG CEMENTSTØBERI
Telefon 71 4

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor Ølgod · Telf. 58 og 458

KØBENHAVN

Trifolium Frø

RANDERS

Pulveriseret jordbrugskalk skal altsammen kunne passere 1 mm-sigten.

Hvis et kalkningsmiddel sælges som tørret, må det højst indeholde 5 % vand ved levering.

Hvis der leveres kalk med mere end 20 % vand, skal det opgives på slutseddelen.

Hedeselskabets mergelafdeling har for flere år siden ladet lave sigter til at kontrollere kalken med, dels i lejerne før leveringen, dels når kalken er leveret. Såfremt en kalkkøber har fået kalk leveret, som han synes er for ringe, kan han klage til mergelselskabets bestyrelse, som så lader klagen gå videre til Hedeselskabet, der udtager prøver og kontrollerer findelingen og kalkindholdet. Hvis der findes at være grund til klagen, foreslår vi en passende erstatning.

Priserne for jordbrugskalk har været uændret med tendens til en lille stigning i 1963.

Harpet jordbrugskalk	0—20 mm	10—13,00 kr. pr. t
Knust jordbrugskalk	0—10 mm	14—16,00 kr. pr. t
Findelt jordbrugskalk	0— 5 mm	18,50 kr. pr. t
Pulveriseret jordbrugskalk	0— 1 mm	20—30,00 kr. pr. t

Kørselspriserne for kalk er meget varierende, da der ikke er nogen overenskomst. De er gennemgående billige, navnlig hvor kalken kan transporteres som returlæs.

Spredningen foregår nu for en stor del med de store sprede, som kan udføre et fortrinligt arbejde, når de bruges rigtigt. Spredeprisen er nærmest steget lidt og er nu 6—7,00 kr. pr. t. Spredearbejdet er meget vanskeligt at organisere. Der bliver let spildetid, og hvor det er små partier, der skal spredes, kommer transporten let til at tynde temmelig meget på budgettet.

Mergelafdelingen arbejder for tiden med at udarbejde en fortegnelse over jordbrugskallejer. Vi håber at få den færdig til udsendelse i august måned.

Mergelpriserne er stort set uændrede fra i fjor. Mergel-ejeren 0,75—1,00 kr. pr. m³ for bunden, opgravning og læsning 3,00—3,50 kr. Til administration 0,75—1,00 kr. pr. m³. Kørselen betales med for 1 km 3,00 kr. pr. m³. Derudover et tillæg for hver påbegyndt km, indtil i alt 15 km med 0,32 kr. pr. m³. Derefter for hver påbegyndt km, indtil i alt 25 km med et tillæg af 0,27 kr. pr. m³ og derudover et tillæg for hver påbegyndt km med 0,20 kr. pr. m³.

For kørsel ud over 30 km kan der træffes særlig aftale, idet der så regnes med, at man bruger større vogne.

Mergelafdelingen har i kalenderåret 1963 ekspederet nedenævnte sager til landvæsenskommissioner. Til sammenligning er anført de tilsvarende tal for 1961 og 1962.

Planlagte arbejder	1961	1962	1963
Antal sager	29	24	19
Antal aftagere	2.753	1.690	1.844
Mængde mergel	92.462 m ³	73.510 m ³	109.744 m ³
Mængde kalk	94.705 t	50.370 t	35.806 t
Anslået udgift	3.518.087 kr.	2.263.456 kr.	2.495.296 kr.

Indenfor samme tidsrum er der afsluttet følgende arbejder:

Afsluttede arbejder	1961	1962	1963
Antal sager	2	7	3
Antal aftagere	172	834	351
Mængde mergel	11.079 m ³	41.808 m ³	26.463 m ³
Mængde kalk	4.847 t	13.198 t	9.718 t
Udgift	188.409 kr.	718.268 kr.	440.320 kr.

Det planlagte mergel- og kalkarbejde har været af nogenlunde samme omfang som i 1962. Der afsluttes ikke nær så mange sager for landvæsenskommissionen, som der forelægges. Det hænger måske sammen med, at nogle landvæsenskommissioner ikke holder strengt på, at der altid skal aflægges regnskab for landvæsenskommissioner, når et arbejde er fuldført.

Der er nu gået godt 15 år, siden mergelarbejdet rigtig tog fart efter anden verdenskrig, og et stort antal af de først etablerede selskaber har allerede afviklet gælden. Afdelingen har hidtil medvirket ved eller er vidende om ophævelsen af 30 selskaber eller afdelinger af selskaber.

I løbet af året 1963 er der til afløsning af nedlagte mergelselskaber blevet oprettet et nyt selskab ved Ikast til udnyttelse af det gamle Damholt mergelleje, og der arbejdes med et nyt selskab ved Horsens til udnyttelse af Stensballe mergelleje.

I begge tilfælde er der tale om god, stenfri lermergel med over 500 kg kulsur kalk pr. kubikmeter, som vil kunne leveres spredt på marken indenfor en afstand af 25—30 km fra mergellejet til billigere pris end tilsvarende mængder kulsur kalk vil kunne leveres for i jordbrugskalk eller andre kalkningsmidler.

Leverede mergel- og kalkmængder gennem selskaber

Af de eksisterende selskaber har 51 været virksomme i større eller mindre grad. Heraf har 32 leveret kalk alene, 9 mergel alene og 10 har leveret både mergel og kalk.

Mergelmængden er igen faldet, medens mængden af jordbrugskalk er gået noget frem, hvilket har bevirket en lille stigning, når

både mergel og kalk omregnes til kulsur kalk og lægges sammen. Mergelselskabernes andel af det samlede forbrug i hele landet er ca. 19 % eller lidt mindre end i 1962.

Det er Ribe amt efterfulgt af Hjørring amt, der har aftaget de største kalkmængder gennem selskaber, medens Ringkøbing og Ribe amter som sædvanlig tegner sig for de største mergelmængder.

Foruden dybdeboringer efter mergel er der af Hedeselskabet foretaget omfattende boringsundersøgelser for at lokalisere kalkholdigt lermergel egnet til tegl. Det har vist sig, at studier i Hedeselskabets nu snart 100-årige borearkiv har kunnet give værdifulde fingerpeg ved dette arbejde.

Forbruget af mergel og jordbrugskalk i hele landet

På grundlag af indsamlede oplysninger fra alle kendte producenter af mergel og kalk i hele landet kan den samlede produktion og forbrug opgøres således:

	Råvare	Kulsur kalk
Mergel	117.000 m ³	53.000 t
Kalkslam	25.000 t	5.000 t
Jordbrugskalk	490.000 t	383.000 t
<hr/>		
Kalenderåret 1963		441.000 t
» 1962		393.000 t
» 1961		536.000 t
» 1960		509.000 t
1/4—31/12 1959		591.000 t
Finansår 1958—59		550.000 t
» 1957—58		463.000 t
» 1956—57		585.000 t
» 1955—56		466.000 t
» 1954—55		375.000 t
		<hr/>
10 års gennemsnit		491.000 t

I forhold til 1962 er den samlede kalkmiddelproduktion gået frem med ca. 12 %, men ligger alligevel 10 % under gennemsnittet af de sidste 10 år. Såvel mergelgravningen som produktionen af jordbrugskalk har været meget besværliggjort af det fugtige vejr og efterspørgslen har ikke kunnet tilfredsstilles forår og efterår.

Hedeselskabets godtgørelse for bistand og kontrol med merglingsarbejder er for finansåret 1963/64 beregnet til 15 øre pr. t. kulsur kalk på grundlag af de planer, som er indsendt til landvæsenskommissionen. Det er uændret fra forrige år.

Sammenligning af kalk og mergel

Ved samtaler med landmænd bliver man ofte spurgt om, hvad der bør foretrækkes enten kalk eller mergel.

Dette spørgsmål kan mange gange være svært at besvare, når alle forhold skal tages i betragtning. Det vigtigste er selvfølgelig at finde ud af, hvor man kan købe den kulsure kalk billigst spredt ud på marken. Hvis spørgeren bor i en lerjordsegn og driver sin gård med besætning, er det formodentlig også tilstrækkeligt at tage hensyn til prisen på den kulsure kalk spredt på marken. Men hvis spørgeren nu ingen besætning har og hans jord måske er af lettere beskaffenhed, måske sortmuldet eller tørvejord, er det muligt, at man godt kan betale noget mere for mergel end for kalk. Det har jo vist sig, at mergelens følgestoffer kan have en betydelig virkning. Jeg skal her minde om det snart klassiske eksempel fra forsøget i Sdr. Omme, hvor Filskovmergelens lille kobberindhold gav en meget kraftig virkning, selv om kobberindholdet kun kunne regnes i gram pr. ha.

Da vi nu skal til at regne med magnesiumsmangel mange steder, må det være berettiget at gøre opmærksom på mergelens indhold af dette stof. Ifølge analyser i forbindelse med kalkmiddelforsøgene findes der 0,1 til 0,5 % magnesium i mergelformerne. Regner vi med ca. 0,25 %, svarer det til en tilførsel af 20 kg mg, når der anvendes en mergelmængde svarende til 4 t kulsur kalk pr. ha af en 45 % mergel. Jeg har fået oplyst, at den samme mængde magnesium i 16 % kieserit kan købes for 20,00 kr. Bruges der en mere lavprocentlig mergel, bliver tilførselen tilsvarende større. Det bør samtidig nævnes, at jordbrugskalken også har et vist indhold af mikronæringsstoffer, men da der ikke anvendes så store mængder kalk som mergel pr. ha, har det mindre betydning.

Mergelformernes mangan indhold er også af en vis betydning og kan, hvis man beregner det på samme måde som før, opgøres til en værdi af ca. 18,00 kr. tilført sammen med 4 t kulsur kalk.

Da der efter det oplyste ikke er nogen tvivl om, at kalkningsmidlernes indhold af magnesium og mangan kan udnyttes af planterne, må det være rigtigt at regne med dette indhold. Jeg vil derfor sige til den landmand, på hvis jord der er spor af eller sandsynlighed for mangel på magnesium, mangan og tildels kobber, at han med fordel kan betale en merpris for mergel.

Nu er det sådan i nærheden af gode mergellejer, at mergelen alene beregnet som kalkningsmiddel er billigere end jordbrugskalk indenfor en vis afstand fra lejet afhængig af kalkindholdet.

Beregnet efter gældende priser vil 1 ton kulsur kalk i form af

jordbrugskalk koste ca. 40,00 kr. leveret spredt på marken i Midtjylland og lidt mere i Sønderjylland og øerne.

Det vil sige, at man med sindsro kan anbefale mergel der, hvor mergelen kan leveres spredt på marken til samme eller mindre pris end jordbrugskalk.

Det vil for 60 % mergel være inden for en afstand af ca. 40 km fra lejet. 50 % mergel ca. 25 km og for 40 % mergel ca. 10 km.

Regnskabet

forelagdes af kassereren, Th. Mø l h o l m, Aarup. Det balancerede med 10.860 kr. og udviste en kassebeholdning på 5.530 kr. Forsøgsarbejdet balancerede med 14.230 kr. med en kassebeholdning på 12.317 kr. I regnskabsåret var der indgået 8.057 kr. som gaver, mest fra ophørende selskaber, men efter regnskabsafslutningen var der indkommet endnu flere beløb.

Forhandlingen

blev ikke langvarig. Af beretningen var det fremgået, at en ophørt forening havde brugt en kassebeholdning på 16.000 kr. til at gennemføre nye jordbundsundersøgelser blandt medlemmerne, og en forespørgsel, om dette var lovligt, fik et bekræftende svar.

Konsulent H e d e g a a r d, Skanderborg, gav nogle oplysninger om forsøgsarbejdet. I Sdr. Omme og Gudumforsøgene er der indlagt forsøg med forskellig finhed i kalken, og det har her foreløbig vist sig, at den pulveriserede kalk gav lidt bedre udslag. Af de i øvrigt anlagte 80 forsøg fortsættes de 40 som udbytteforsøg. I fjor anlagdes 6 forsøg med magnesium for at få undersøgt, hvor stor en rolle reaktionstallet i marken spiller. Hvor der var usædvanlig lave reaktionstal, forsvandt magnesiummangelen ved kalktilførsel.

Grdr. Lykke Thy, understregede, at loven skal holdes, når vi har fået de nye regler for kalkformer. De hæderlige selskaber skal ikke være Sorteper i spillet. Kontrollen må være vågen.

Afdelingschef S c h l e d e r m a n n L a r s e n orienterede på givne foranledning om landbokommissionens arbejde. Der kunne ikke ventes store ændringer, og der var intet nyt med hensyn til tilskud til mergel og kalk.

P e t e r H a n s e n, Lunde, var ked af, at det tog så lang tid at få prøver behandlet, men det var måske en god idé at sende dem noget tidligere ind.

S. P. S ø r e n s e n bekræftede, at prøverne alle kom ind omtrent samtidig, og det var naturligvis vanskeligt at holde en medarbejderstab, når det hele skulle gøres færdigt inden for et par måneder, medens der til andre tider intet var at arbejde med. Blev prøverne udtaget fordelt over længere tid, ville det hele gå anderledes hurtigt.

Til slut veksledes nogle bemærkninger om kontrolforanstaltningerne, og der blev advaret mod at overmergle.

Beretning og regnskab godkendtes.

Til bestyrelsen genvalgtes S. Egebjerg Thøgersen, L. Jakobsen, Th. Mølholm og Trier Høj, og som revisor genvalgtes Rudolf Secher, Taars.

Dagen fortsattes derefter med en udflugt gennem Vejle Vesteregn, afbrudt af et fælles kaffebord i Vingsted. Trods det stærke regnvejr gennemførtes hele turen, men der blev dog ikke gjort ophold i Tinnet ved Skjernaasens og Gudenaas kilder, som det havde været tanken.

Til slut samledes deltagerne til en afsluttende middag på Nr. Snede Kro. Her blev der holdt en række gode taler, og en ny og meget smuk sang af Th. Mølholm blev sunget.

Filmen »Spor i Lyngen« blev vist efter at redaktør Skodshøj havde fortalt lidt om dens tilblivelse.

Dødsfald

Den 28. august afgik pens. forstassistent *Simon Mikkelsen Bach*, Høgildgaard, ved døden 88 år gammel.

S. M. Bach fik sin forstlige uddannelse på den berømmelige elevskole på Birkebæk med afgang i 1899. Han knyttedes her i særlig grad til sin læremester, skovrider og direktør Chr. Dalgas' hjem. Fra 1899 til 1909 blev han da også ansat indenfor Birkebæk-komplekset som medhjælper og assistent hos Chr. Dalgas. I 1909 blev han skovfoged på *Høgildgaard*, der i sin tid erhvervedes af generalkonsul *H. Pontoppidan*, og stadig ejes af dennes efterkommere.

På Høgildgaard udrettede Bach et stort og dygtigt arbejde. Med aldrig svigtende loyalitet overfor både ejerne og sine skiftende forstlige chefer opnåede han at blive en meget afholdt og respekteret mand. Hans store vennesælhed gjorde i mange år hans stærkt religiøst prægede hjem til et samlingssted, navnlig for unge, og haven til Høgildgaard var i en årrække et søgt udflugtssted, hvor der i sin tid er holdt et utal af friluftsmøder med en efter tidens forhold ofte meget stor tilslutning.

I 1946 tog Bach som 70 årig sin afsked, men blev boende på Høgildgaard. Han efterfulgtes af en søn, der efter en kortvarig sygdom døde for et par år siden, men en sønnesøn, Erik Bach, tog da arven op som skovfoged på Høgildgaard.

Når »gamle Bach« ikke er mere, vil der være en »tom« plads, der bliver svær at fylde ud. Han vil blive savnet af alle – mest af dem, der husker ham fra hans yngre år.

Monumentalt skovhistorisk værk

E. Lauman Jørgensen og P. Chr. Nielsen: »Nordsjællands Skove gennem 200 år. Den Gram-Langenske Forstordning.« (I boghandelen, trykt i Andelsbogtrykkeriet i Odense.)

Udenfor førstlige kredse er Gram og von Langen næsten ukendte navne. Til gengæld er navnene altid nævnt med ærbødighed og respekt i de pågældende fagfolks verden.

Med udsendelsen af den statelige og særprægede bog har de 2 forfattere i samarbejde med Statsskovdirektoratet og Landbohøjskolen åbnet god mulighed for at også andre kan blive bekendt med den betydning, som den langenske forstordning fik for det danske samfund, idet det straks skal siges, at denne forordning af 1764 – altså i år for 200 år siden – blev forløber og grundlag for det danske skovbrug af i dag. Før den tid var der kun løvtræ, 80 % var eg og bøg, i de danske skove, efter gennemførelsen af forordningen ændrede hans planer billedet. Von Langen fik æren for at have *indført* nåletræerne i Danmark, før den tid fandtes der ingen. I dag er ca. 60 % af de danske skove nåletræer.

Det er herom, betingelserne forud, Grams forberedende planer og von Langens viden, udformning og langsigtede igangsættelse og skitsering, værket handler. Langen var tyskfødt og uddannet med studieophold i Frankrig og England, således at han, da han knyttedes til skovbruget i Sachsen, var vel forberedt. Det var her, han allerede som 29-årig blev »fader til den regelmæssige skovdrift« ved at tage initiativet til store plantninger af nåletræ, idet han var blevet klar over de store farer, der truede skovbruget med total ødelæggelse alle vegne, hvor mine-drift tærede på skovene, ofte helt udslettede dem.

I bogen refereres von Langens liv og levned udførligt og med gengivelse af en række detaljer, der viser, hvor mangesidigt hans interesser var, bl. a. har han i Brunsvig sat sig rige minder, idet det almindeligt anerkendes, at hans indsats her på en mængde områder gør, at han regnes for en af Hertugdømmets store sønner. Det er industrielle anlæg, vejanlæg, byplanlægning, kartoffeldyrkning og naturligtvis »forstindretninger«, der knyttes til hans navn.

Et ophold i Norge i tiden mellem 1730 og 1740 for at rådgive om skovbruget for regeringen har formentlig skabt sådanne erindringer om ham, at Gram i 1762 bad ham om at hjælpe sig med at få ansat »et i forstvæsenet ret forstandigt menneske.« I stedet for at anvise en anden foreslog von Langen at komme selv, og i 1763 indledte han som en gigtplaget 64-årig et 7-årigt virke for den danske regering. I 1776 døde han efter 6 års sygeleje på Jægersborg.

Det vil her føre for vidt at gennemgå bogens forskellige afsnit, men ideen, det nye i den Langenske forstordning, bør trækkes op, det er gjort så enkelt og klart i bogens fremstilling heraf, at selv ikke kyndige kan forstå det.

Ordringen bestod i 4 væsentlige punkter: 1) Opmåling af skovene, 2) Taksation af vedmassen, 3) Opgørelse af behovet af gavntræ og brænde og 4) Fastsæt-

telse af omdriftsalderen og inddeling af skovene. Det var ikke inddelingen af skovene, men taksationen, der i første omgang blev det grundlæggende for fastsættelsen af den årlige hugst. Den tilstedeværende vedmasse blev inddelt til hugst over et passende åremål, og hensigten var her, at der skulle sikres en *stedsevarende* udnyttelse af skovene, således at de hvert år kunne give samme mængde af netop de skoveffekter, der var brug for. For at skaffe de nødvendige træplanter skulle der indrettes planteskoler, der kunne supplere selvsåningerne, og der skulle fredes mod kreaturgræsning i en årrække efter hugst – endnu kunne man ikke dengang tænke sig helt at lukke for kreaturgræsning i løvskovene. Hans inddeling af skovene blev de regelmæssige firkanter som driftsenheder, således at salget måtte rette sig efter, hvad der var planlagt for den enkelte afdeling.

Det er disse retningslinier, der er fulgt og som illustreres så fortrinligt med værkets mange, dejligt udførte kortplaner over skovdistrikterne i Nordsjælland. Disse sirlige og nøjagtige kort er resultatet af de opmålinger, der blev igangsat allerede få dage efter, at von Langen var kommet til Danmark. I bogens tekstomtale i tilknytning til kortene fortælles hele vor skovhistorie – vort skovbrugs fødsel!

Et særligt kapitel er som nævnt indførslen af nåletræ. Selv von Langen har vel ikke ventet, at udviklingen skulle gå så langt, at nåletræ blev hovedbestand i de danske skove. Hans oprindelige idé med nåletræ var, at de skulle indplantes i løvskovene for at fremme højdevæksten i disse, og afgive materiale til indhegning af løvskovene. Han forudså dog også, at der kunne produceres nåletræ til gavntre i store dimensioner. Hans lærketræer og ædelgraner, der stadig findes fredede eksemplarer af, fortæller om, at han fik ret. Loftet i Københavns rådhusal er ædelgran hentet fra hans plantninger.

Gram og von Langen fik oprettet skovbrugsskolen i Jægersborg, der dog holdt op, da von Langens slette helbred tvang ham til at slutte af i 1770, men hans ideer og tanker i skolens arbejdsplaner er bemærkelsesværdige – skolen er i øvrigt en af de ældste i det europæiske forstsvæns historie.

Et særligt afsnit i værket fører skovbrugets historie over skovforordningen af 1781, der på visse områder tog afstand fra ordningen af 1764 og bl. a. fra von Langens udstrakte anvendelse af fremmede træarter, til ordningen af 1804, hvor princippet med de regulære, afdelingsvise hugster igen blev knæsat. Reaktionen mod von Langens tanker svandt igen, og nåletræindplantningerne vandt mere og mere terræn. I 1809 kaldes plantagerne et værdifuldt fortrin, som de sjællandske skove har fremfor de holstenske. 1820 betegnes de Langenske plantager som værende af uvurderlig værdi.

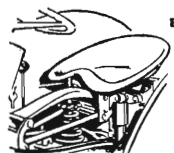
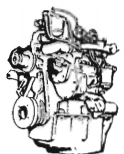

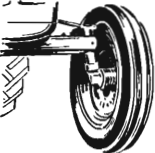
Man kan blive ved med at hente interessante, næsten spændende detaljer frem fra alle bogens kapitler, bl. a. meget levende afsnit og historie om *Lærken*, en træart, som von Langen vurderede meget højt, ja, vel var hans yndlingstræart. I 1776 fandtes der 177.000 lærk i hans plantager, af rødgran 972.000, af ædelgran 125.000 og af skovfyr 139.000. Lærken udgjorde kun 12 %, men forfatteren antager, at den ringe procentdel skyldes, at frøet har været for dyrt og for

BM·VOLVO giver Dem:

svensk kvalitet fra Eskilstuna

- det vil sige omhyggelig materialekontrol, gennemprøvet konstruktion og præcisionsudførelse i hver detalje - Det er BM·VOLVOs garanti for enhver traktor, der går ud fra fabrikken i Eskilstuna.

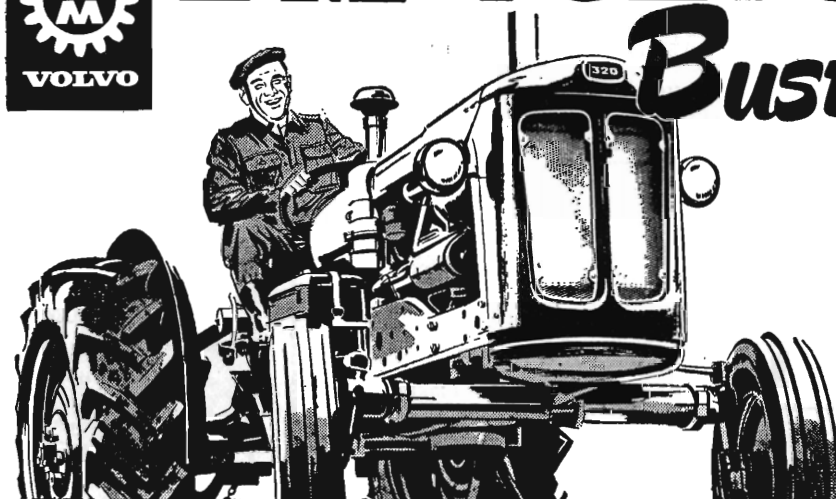
BM·VOLVO Buster er den moderne, alsidige traktor i mellemklassen, der netop passer til danske forhold - slidstærk, økonomisk og enestående driftssikker.

 <p>Bedre søde findes ikke Dobbeltvirkende, hydrauliske støddæmpere. Parallelfjedring med mekanisk støddæmper. Stilbar efter førerens størrelse og vægt.</p>	 <p>40 hk dieselmotor Meget robust og samtidig økonomisk i brændstofforbrug. Stor sejtærkningsøve. Bosch el-anlæg. 4 hk startmotor.</p>
 <p>Terra Trol hydraulik, der med kun ét greb giver samtidig træk- og dybderegulering - og derfor mest jævn pløjning. Alltid maksimal vægtoverføring. 1060 kg løfteevne.</p>	 <p>God frigangshøjde - 42 cm - stor akselafstand - 185 cm - lille venderadius - 2,75 m - uafh. 2 trins kraftudtag og differentialpærre.</p>

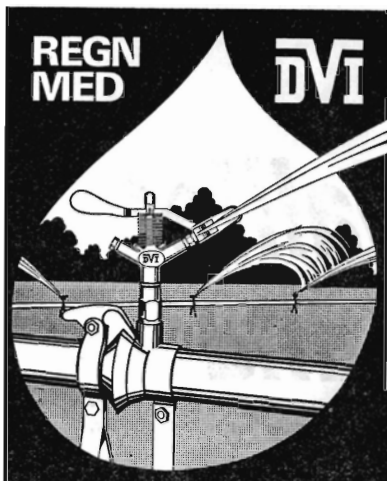
BM·VOLVO

Buster

SVENSK KVALITET FRA ESKILSTUNA

VANDINGSANLÆG

Ønsker De?

- Gennemført kvalitet
- Lette og stærke rør
- De hurtige og robuste koblinger
- Sprinklere der vander jævnt
- Sagkyndig og reel projektering
- Anlæg, hvortil reservedele hurtigt kan skaffes,
- fordi det er dansk arbejde —

henvend Dem
om brochure
og tilbud

DANSK VANDINGS INDUSTRI

Sneghøj pr. Fredericia tlf. (059) 51111 Erritsø 21

Nivaagaard Teglværk

Nivaa telefon nr 9

Drænrør
Mursten
Teglblokke
Tentordæk

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62 og
Fiskerihavnen

MEJERIERNES OG LANDBRUGETS ULYKKEFORSIKRING

Gensidigt selskab • Oprettet 1898

Henvendelse til kredsens tillidsmand eller til hovedkontoret:
Vester Farimagsgade 19, København V - Telf. (01) 15 03 50

Herning Hede- & Diskontobank

10,30—12,30, 14,30—17,00
Telefon (071 1) 5 - 273 - 720

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby Telf. 2 10 55 (kalden 0 81)

Alt i betonvarer efter D. S. 400
Renseanlægget • Ringtanken (Dansk patent nr. 59820)

J. C. Halvorsen & Sønner

Kroghsgades Cementstøberi
Kontor: Nordborggade 57,
Aarhus telefon 4 5999
Fabrik: Lystrupvej 60, Risskov
telefon 7 73 19

100 % SIKRET
MOD
ØKONOMISK
TAB VED

H A G L

Tal med nærmeste
distriktsforstander
eller hovedkontoret

Haglskadeforsikring er en billig betryggelse - og bør tegnes i de jyske landmænds eget selskab, hvor medlemmerne gennem re-assurance er sikret mod større forhøjelser af årsbidraget, selv når katastrofalt store tab indtræffer.

Haglskadeforsikringsforeningen for Jylland G/S
Sct. Clemens Torv 9 - AARHUS - Telefon 2 12 84

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telefon (076 1) 1400 (4 lin.)
Sct. Mathiasgade 68

Kontortid: Kl. 9—15
Lørdag: Kl. 9—12

Aftenekspedition:
Fredag kl. 18,30—20

Filialer:
Karup
Flyvestationen Karup
Mammen
Løgstrup

C L O C

*Billede fra omkring 1915 af von Langens ælgraner ved Klampenborg.
De var da ca. 40 meter høje og ca. 140 år gamle. Endnu findes enkelte tilbage.*

vanskeligt at skaffe. Selvom man altid fremhæver von Langens interesse for nåletræ, så må det dog i sandhedens interesse tilføjes, at der i hans plantninger var anvendt 4 gange så mange løvtræplanter som nåletræ – opmærksomheden om hans nåletræ er særlig stærk, fordi det var ham, der dokumenterede, at rødgran ædelgran, lærk og fyr kunne dyrkes i Danmark. Hans bevoksninger fik overordentlig betydning som frøkilder for fremtiden. Det skal i denne forbindelse fremhæves, at von Langen var langt forud for sin tid, idet han ikke alene søgte at skaffe frø fra udvalgte bevoksninger, men også drøftede moderne tanker om træforædling. Der er således direkte forbindelse, når Dr. *Syrach Larsen* har baseret nogle forædlingsforsøg bl. a. på den berømte »Tinghuslærk«, der er en af de Langenske træer i Tinghus plantage nordøst for Maarum. Podninger af Tinghuslærken er indgået i frøhaver af lærk, mest kendt fra Statsskovenes Planteavlstation i Humlebæk.

— — —

Bogens udstyr er særpræget. Der er fyldige illustrationer, afvekslende, gammelt og nyt i fint udvalg. Om arrangementet kan diskuteres. Papiret og omslag er fornemt. Det skal tilføjes, at en bogesker græder, når han skal tænke på at opbevare værket, idet det er helt givet, at de skønne farvelagte kortplancher, der følger med som bilag i helt uhandeligt format, før eller senere vil forsvinde. Som man populært vil sige, må man forvente, at bogen vil blive »slagtet« og kortplancherne anvendt til dekorative formål på en væg. Og så er den øvrige bogs baggrund slået i stykker.

I 1899 udgav *Lütken* i anden form »Den Langenske Forstordning«, og i det værk er der 8 fint udførte kort med, smukt faldede, trykt på tyndt papir og indhæftet i bogen – de grafiske og tekniske muligheder og kunnen er dog ikke ringere i dag.

H. .S

I få ord —

★ ★

★

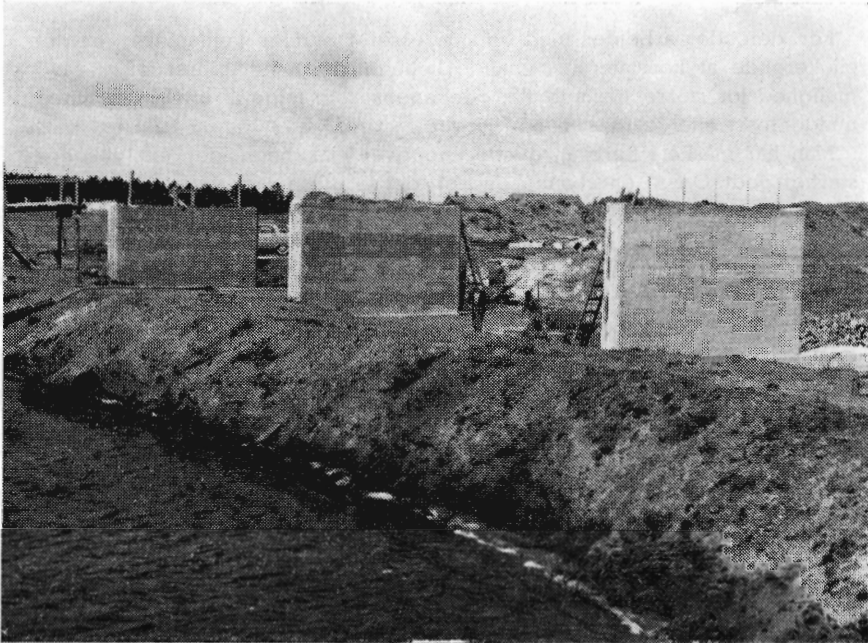
Funktionærkursus

I dagene 26.—29. august var ca. 80 medarbejdere ved Hedeselskabet samlet til fagligt kursus på Tune landbrugsskole. Konsulent *Sandahl Skov* talte om maskindræning, dr. *Kjeld Rasmussen* om svovlproblemer, agronom *Leif Pedersen* om okkerundersøgelser og laboratorieforstander *I. Frederiksen* om nye laboratoriebestemmelser. Desuden var der studiebesøg på *Risø* og på plasticfabrikken i *Viby*.

★

På en generalforsamling i Foreningen af Funktionærer og Tjenestemænd ved Hedeselskabet er konsulent *Th. Th. Hove*, Viborg, genvalgt som formand.

Brobygning i Skjernå

Ved Gammelby er i sommer bygget bropiller m. m. til en af vejbroerne over det ny 45 m brede Skjernå-leje. På billedet ses bærepillerne, der er funderet på træstammer dybt i grunden. Få dage efter, at dette billede var taget blev de forud færdigstøbte elementer til vejbanen lagt på plads.

*

Tøndermarsken - en doktorafhandling

Den 3. september var en mærkedag i det vestlige Sønderjyllands historie, idet N. Kingo Jacobsen da blev dr. phil. på sit videnskabelige arbejde om Tøndermarskens geografi.

Dr. phil. N. Kingo Jacobsen høstede overordentlig megen ære af sit meget store arbejde, der er bygget op på 15 års forudgående undersøgelser i hele området fra Blaavandshuk til syd for Tønder.

Første opponert, professor dr. phil. Axel Schou udtalte, at kun en meget lille del af verdens kystområder er blevet udforsket så grundigt som marskegnene ved Tønder. Det arbejde, som Kingo Jacobsen — med »korsfarer-entusiasme« — har udført, har strakt sig over 15 år, med hjælp fra skiftende hold af studenter og andre. Undersøgelserne, der har den største betydning for forståelsen af, hvordan sådanne kystlandskaber opstår overalt i verden, har ikke alene denne rent geografiske interesse, men har også betydning for egnsplanlægning — undersøgelserne har allerede nu haft indflydelse på vejarbejder m. m.

Læhegn - halmafbrænding

For den, der arbejder med og interesserer sig for læplantning, er det chokerende at konstatere, at mange læhegn, der er etableret for at give mulighed for større høstudbytte, ødelægges som følge af ubetænksomhed umiddelbart efter, at høsten er bjerget.

Man har måske i flere år glædet sig over et læhegn, der er lykkedes særligt godt. Og så en skønne dag er det totalt ødelagt ved halmafbrænding, som med mejetærskernes stadig større udbredelse bliver mere og mere almindelig. Det er et trist syn, men hvorfor garderer man sig ikke, før man sætter ild til. I de fleste tilfælde foregår afbrændingen jo alligevel på marker, der skal pløjes umiddelbart efter høst, og intet ville være nemmere end at rive halmen bort fra hegnene med sideriven og derefter pløje en 4—5 furer ind mod hegnet. Blev dette enkle råd fulgt, tror jeg, at mange læhegn kunne skånes i fremtiden. Det er jo ikke bare pengene, der er spildt, men også de kostbare år, der medgår, inden et nyt læhegn er oppe igen.

Rækker Mølle, i høstens tid.

Arbejdsleder Chr. Lauridsen.

*

Det vil glæde alle de faste deltagere i Plantningsforeningernes årsmøde at erfare, at Rødbyfjord Plantningslaug har hædret sin tidligere mangeårige formand, rentier Laurits Hansen, Hersø, Rødbyfjord, med at rejse en mindesten for ham. På stenen står hans navn og følgende linier:

»Her har du plantet, hvor før var fjord, skoven og egnen bærer dit spor.«

Laurits Hansen overværede selv afsløringen af den smukke sten, og de mange taler, der blev holdt ved denne lejlighed, var alle udtryk for taknemlighed for hans stædige ildhu, de havde trodset alle vanskeligheder og gennemført de smukke plantninger i den tidligere fjord.

*

Norge og Island udveksler plantningsfolk

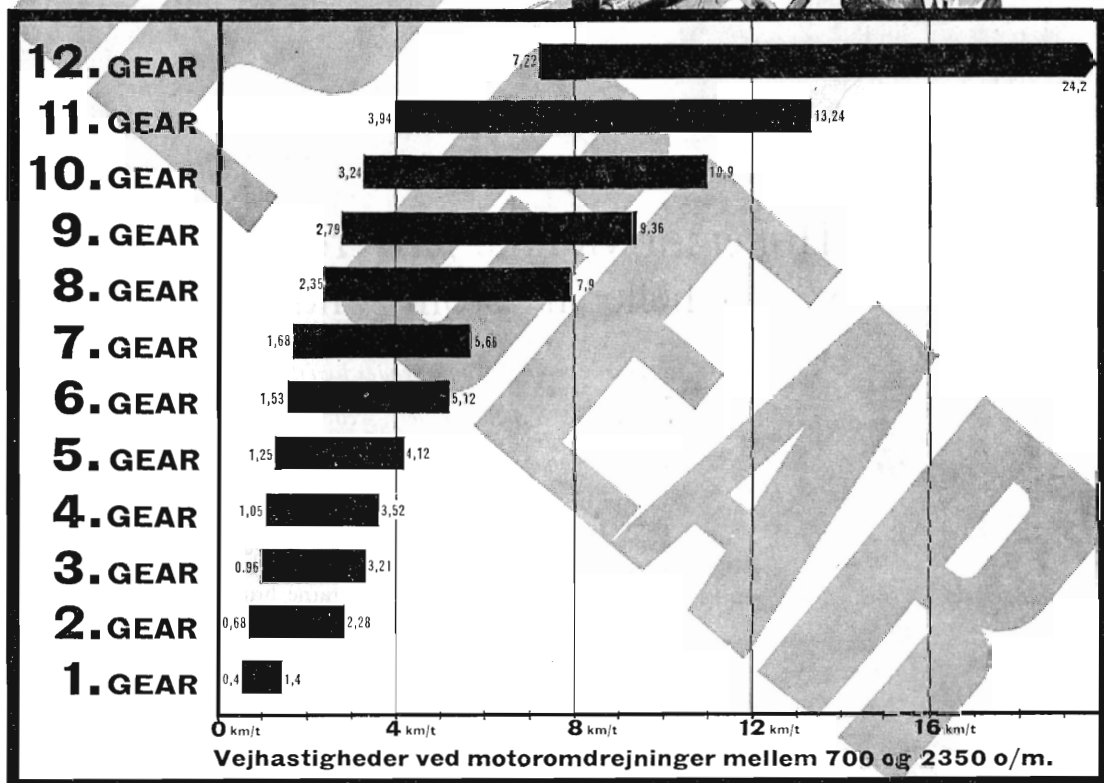
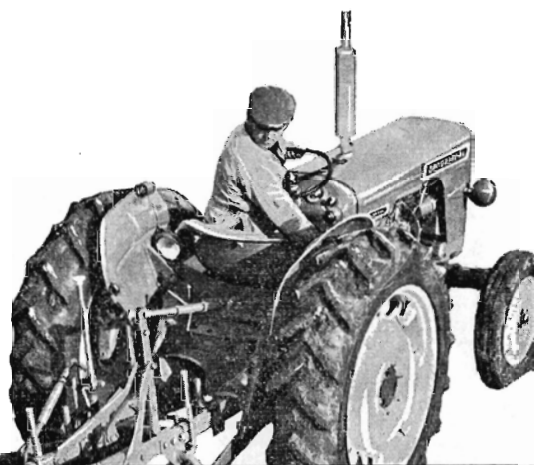
I 1965 bliver en forsøgsstation for skovbrug taget i brug i Island. Den er under opførelse i nærheden af Reykjavik og midlerne til den er taget af den gave på 1 mill. norske kroner, som Island fik for nogle år siden af Norge til ophjælpning af det islandske skovbrug.

Den trediedel af gaven, som ikke bruges til forsøgsstationen er plaseret i en fond, hvis renter bruges til udveksling af plantningsfolk mellem Norge og Island. Det lyder lidt indviklet, men idéen forklares bedst ved at fortælle, at 70 nordmænd i sommer har været på besøg i Island og her har plantet 100.000 nåletræer, og i samme periode har 70 islandske landmænd været på besøg i Norge for at lære om plantning og pasning af skov.

I alt udplantes der nu hvert år ca. 1,5 mill. skovplanter fordelt på ca. 500 forskellige arealer ud over Island. De udlagte skovområder udgør nu ca. 30.000 ha.

NU MED

19.950,-
M/UAFHÆNGIG
KRAFTOVERFØRING
53 HK

SE, HVAD DE FÅR MED 12 GEAR:

- 12 fremad- og 4 bak-gear.
- 4 gear med hastigheder under 1,1 km/t
- 3 »krybe«-gear under de normale gearvalg.

- 24 kørehastigheder med 540 omdr. på kraftudtaget.
- 5 kørehastigheder under 2 km/t med 540 omdr. på kraftudtaget.
- Laveste kørehastighed 0,4 km/t på dækstørrelse 11x36.

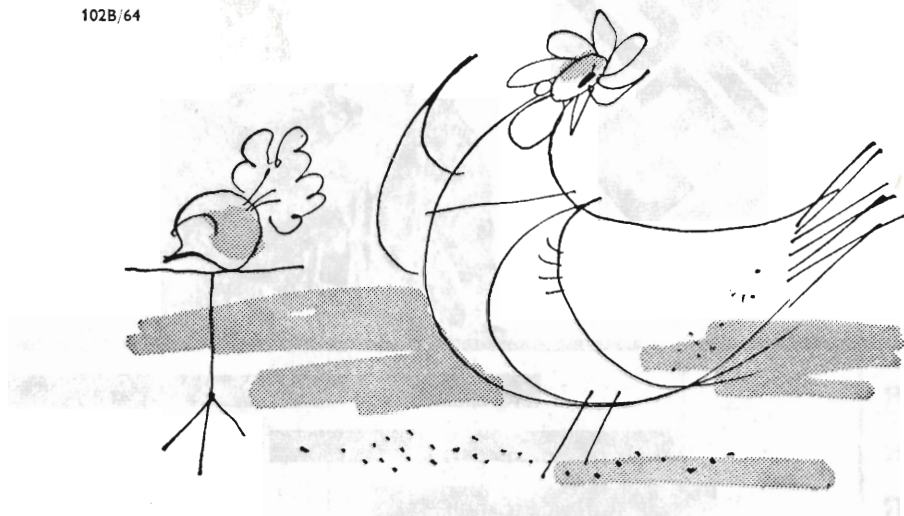
HERUDOVER ER FØLGENDE STANDARDUDSTYR:

Flere hastigheder på kraftudtaget, dybde- og højdekontrol, TCU vægtoverføring, differentialspærring, universaltrækarme og trækbom, luksussæde, håndbremse, komplet lysudstyr.

SALGSINSPEKTØRER: Sv. Christoffersen, Aalborg, telefon (081) 3 51 23 — Jan Olsen, Silkeborg, telefon (068-1) 26 32 — W. Grønnegård Hansen, Hillerød, telefon (03) 26 32 44 — Erik Frederiksen, Glostrup, telefon 96 24 08

A/S LANTRACO, ROSKILDE

DAVID BROWN 990

... Hønemor vil ikke have roer ...
- heller ikke om søndagen

... for roer er slet ikke hendes livret! Det ved enhver moderne landmand. Hønemor skal have sine specielle yndlingsretter — ellers giver hun ikke det udbytte, som er så nødvendigt for hele økonomien!

Også når det gælder olie til dieselmotoren, er det af afgørende betydning at vælge det rigtige. De moderne motorer belastes så længe og intensivt, at kun specialolien kan sikre motoren lang levetid. De skal som alle erfarne brugere af dieselmotorer vælge Shell Rotella Oil, den holder motoren ren og reducerer sliddet på de vitale dele til et minimum. Omkostningerne til motorolie er små i forhold til de samlede driftsudgifter, og anvendelsen af den rigtige olie betaler sig gennem lavere vedligeholdelsesudgifter.

Shell-smurt er vel-smurt

Shell Rotella Oil
specielt udviklet til smøring af moderne dieselmotorer

Hem landbrugsvogne leveres i flere str.
Ny staldgødnings-spreader
Standard spreader
Hem ståltransportør

Med Hem redskaber bag sig har danske landmænd sørget for rygstød i arbejdet og forspring i travlheden. Når Hem er ude, er fortjenesten hjemme.

EIA
QUALITY

SAVE

I DEN NYE BERØMTE
SVENSK
KVALITETSUDFØRELSE

<p>KVISTSAV. Svensk kvalitetsstål med lige klinge og EIA's specielle tanding.</p>	<p>PARKSAV, længde 24". Af EIA's sav-program viser vi Dem her vor kendte parksav, der er særlig velegnet for kapping af grove kviste og mindre træer.</p>	<p>Fældningssav »SLAGBJØRN«. Denne specialsav er fremstillet af kornisk stål i 100 mm bredde. Håndtaget kan stilles i 3 forskellige stillinger og giver plads til begge hænder.</p>
--	--	--

EIA save er vendt tilbage til det danske marked i ny moderne udgave. EIA save og savblade vil være velkendt af fagfolk, som værende kvalitetssave forarbejdet i det fineste svenske stål og en enestående holdbarhed og styrke. Med sit nye moderne savprogram er EIA sikker på en god modtagelse af fagfolk over alt i Danmark. Få tilsendt prisliste.

AGENT: SCHRØDER & LUND A/S, Gladsaxe Møllevej 21, Kbh., Søborg (01) 69.22 33

ANVEND TØRVESTRØELSE VED DRÆNING . . .

På jorder med flintsandet undergrund kan en tilsanding af drænrørene forebygges ved anbringelse af et lag tørvestrøelse (»hundekød«) omkring stødfugerne. Spørg Hedeselskabet.

BETONKLINKER
til
HULMURS- OG
STALDISOLERING

★
A/S FISKBÆK
BETONKLINKERFABRIK
TELEFON HERBORG 12

Stenvad
Cementstøberi

Telf. (063) Stenvad 6
Arnold Westmark

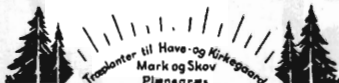
Alle \triangle mærkede rør føres
ALTID LEVERINGSDYGTIG

PALUDANS
Planteskole A/S
KLARSKOV

Skovplanter, allétræer,
hæk- og hegnplanter
Forlang prisliste
Telf. Klarskov (03 782) 9

Frøavlscenret
HUNSBALLE

Telf. Holstebro (0741) 533
Frøavl og frøhandel

LOMBORG'S PLANTESKOLE
GRANHØJ v. AALBORG

TLF. 2 01 01

TLF. 3 40 40

Stort, farveillustreret
katalog
sendes gratis
på forlangende

C-40

**MASSEY-
FERGUSON**

mange-fold bedre!

Røde drænrør

fra 2"—12" haves altid på lager
Forlang tilbud

**„SOFIENLUND”
TEGLVÆRK**

Telefon Ulstrup (0621) 10

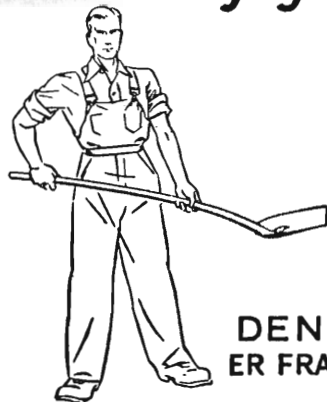
Kaas Briketter

Hovedforhandler:
**NORDJYLLANDS
KULKOMPAGNI**

Nørresundby
Telefon (081) 2 20 44

Fabrik: Kaas Kaas Tlf. Nr. 11

Den er rigtig!

DEN
ER FRA

Zinck GODT-
HAAB

Carlo Mortensens Bogtrykkeri . Viborg

Midtjydske Teglværkers Salgskontor S. m. b. a.

Alle størrelser i drænrør leveres
Telefon Viborg 1330

AEROLIT
DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

Det Jenssen Buchske legat

Kasseregnskab for året 1/4 1963—31/8 1964

Indtægt:	
Debitorer 1/4 1963.....	7.463,35
Formindskelse af effektbeholdning..	5.000,00
Kassemellemværende med Hedeselskabet	35.565,73

Kr. 48.029,08

Udgift:	
Kassemellemværende med Hedeselskabet	17.863,19
Bekendtgørelse af regnskabet.....	157,25
Afdrag på prioritetsgæld	4.800,00
Plantagens driftsunderskud	25.208,64

Kr. 48.029,08

Status pr. 31. marts 1964

Aktiver:	
Den Jenssen Buchske Plantage (ejdsk. 272.000,00)	80.551,73
Skovridergården.....	134.740,98
Beholdning af skoveffekter	15.000,00

Kr. 230.292,71

Passiver:	
Prioritetsgæld	105.600,00
Det danske Hedeselskab	35.565,73
Netto-formue	89.126,98

Kr. 230.292,71

Viborg, den 9. juni 1964.
Der danske Hedeselskab.

B. Dalberg-Larsen.

Ernst Jensen.

Bestyrelsen for Det danske Hedeselskab.

P. b. v.

A. Olufsen.

formand.

Ovenstående regnskab er i overensstemmelse med bøger og bilag, som jeg har revideret.

Viborg, den 13. juni 1964.

M. G Mikkelsen,

statsaut. revisor.

HEDENS OPDYRKNING

I DANMARK 444 sider, 250 illustrationer

Særpris for medlemmer af Hedeselskabet

Et pragtværk!

En gaveidé!

← Klip her →

Undertegnede medlem af Det danske Hedeselskab bestiller værket

HEDENS OPDYRKNING
I DANMARK

uindbundet til 30 kr.,
indbundet 46 kr.

(sendes portofrit ved forud indsendelse af beløbet)

Navn

Titel

Adresse

.....

Kan
ufrankøret
nedlægges
i
post-
kasserne

Til

Det danske Hedeselskab

Viborg

McCULLOCH

kædesave

-verdens mest solgte

McCULLOCH kædesave gi'r Dem ekstra fordele bl.a.

- ✓ Automatisk tomgangsregulator
- ✓ Automatisk kædesmøring
- ✓ Horisontal cylinder
- ✓ Ekstra kraftfrembringende kaburator

- ✓ Gummi-støddæmpere
- ✓ Nem start med direkte benzinindsprøjtning
- ✓ Vibrationsfri gang
- ✓ Ekstra stort luftfilter
- ✓ Lille brændstof-forbrug
- ✓ Let vægt
- ✓ Stort tilbehørsprogram

McCULLOCH - verdens bedste kædesav fås i mange forskellige modeller - vælg den model, der passer bedst til Deres arbejde.

MAC-15	4,5 HK m. 12" sværd, kg	8,6	kr. 1180,-
200	5,0 HK m. 14" sværd, kg	8,6	kr. 1650,-
300	5,5 HK m. 16" sværd, kg	9,6	kr. 1850,-
450	6,0 HK m. 18" sværd, kg	9,6	kr. 2140,-
740 L	7,5 HK m. 24" sværd, kg	10,7	kr. 2680,-

Carl F. Petersen
Telf. Hilda (0144) 3138 - 3641

Gasværksvej 9 - København V.

SJÆLLAND:

Gødsherreds McCulloch Motorsave, Esso Service Station, v/Sv. E. Larsen, Isøfjordsvej 4, Ryk. Sj. Telf. (03 415) 1066.

McCulloch Kædesave, v/A. Bagge Andersen, Københavnsvej 107, Roskilde. Telf. (03) 35 69 96.

Specialværkstedet, v/Eigil Johansen, Torvegade 34, Faxe. Telf. (03 715) 465.

LOLLAND-FALSTER:

McCulloch Motorsave, v/Arnold Larsen, Flintinge, Lolland. Telf. (03 869) 126.

FYN:

Fyens McCulloch Motorsave, v/Andreas Petersen, Helby, Fyn. Telf. (09 97 65 11) 260.

JYLLAND:

Aalborg Cykellager, v/Berge Pedersen, Jernbanegade 17, Aalborg. Telf. (081) 3 40 29.

McCulloch Motorsave, v/B. Landbo Nielsen, Sjørring St. Thy. Telf. (07 91) 129.

McCulloch Kædesave, v/Søren G. Nielsen, Siem pr. Terndrup, Skærring St. Telf. (08 11 55 11) 193.

B. M. V. forhandler, Viggo Thomadsen, V. Hattenstræde 11-13, Randers. Telf. (064) 2 13 44.

N. S. U. forhandler, Henry Vorre, Gothersgade 33 C, Viborg. Telf. (07 61) 2163-4491.

McCulloch Motor Skovsave, v/Jørgen Rasmussen, Lundy pr. Aulum. Telf. Aulum (07 47 11 11) 355.

Hammel McCulloch Service, v/Jens Peder Røhde, Vadstedvej 13, Hammel. Telf. (06 18 21 11) 69.

B. M. V. forhandler, Knud Nielsen, Nørrebrogade 16, Århus C. Telf. (061) 3 35 44 - 3 32 85.

N. S. U. forhandler, Niels Blumensaadt, Vestergade 51-53, Silkeborg. Telf. (06 81) 2330.

Auto-Sørensen, Andreas Flensborgsgade 21 A, Horsens. Telf. (066) 2 59 18.

McCulloch Motorsave, v/fabrikant Niels Strandbygård, Hørrealle 17, Bjlgod. Telf. (05 24 62 11) 83.

N. S. U. forhandler, Rich. Søndergård, Købmagergade 8, Fredericia. Telf. (0 59) 2 12 95.

Sønderjyllands McCulloch Motorsave, v/Bent K. Petersen, Tørring pr. Hammelev, Vojens St. Telf. (04 57 81 11) 84 x.